

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วงดนตรีไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง รู้จักวงดนตรีในวัฒนธรรมไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วงดนตรีไทย: วงปี่พาทย์
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี) รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วงดนตรีไทย

จากหลักฐานต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ เช่น หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง จดหมายเหตุสาธุการรวบรวมไปถึงกฎหมายเตียรบาลในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นต้น ทำให้ทราบว่าได้มีการนำเครื่องดนตรีมาผสมกันจนเกิดเป็นวงดนตรีไทยชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย และถูกพัฒนาให้เป็นรูปแบบที่ใช้กันในปัจจุบัน

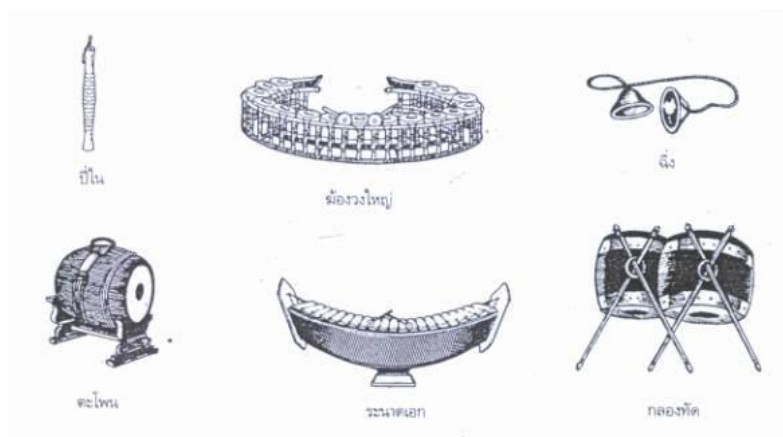
วงดนตรีไทยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) วงปี่พาทย์ ๒) วงเครื่องสาย และ ๓) วงมโหรี ซึ่งวงดนตรีไทยแต่ละประเภทจะสามารถแบ่งออกได้เป็นวงชนิดต่าง ๆ ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

วงปี่พาทย์ แบ่งออกตามลักษณะการใช้ไม้ตีของระนาดเอกได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) ปี่พาทย์ไม้แข็ง และ ๒) ปี่พาทย์ไม้นวม แต่ละแบบสามารถแบ่งได้หลายชนิด ดังนี้

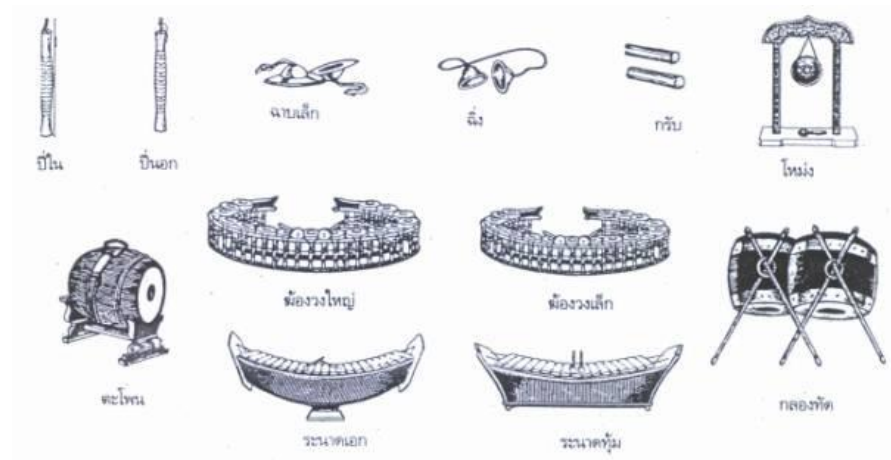
ปี่พาทย์ไม้แข็ง ประกอบไปด้วยดังนี้

๑) **วงปี่พาทย์พิธี** สามารถจัดได้ ๓ ขนาด ได้แก่ เครื่องห้า เครื่องคู่ และเครื่องใหญ่

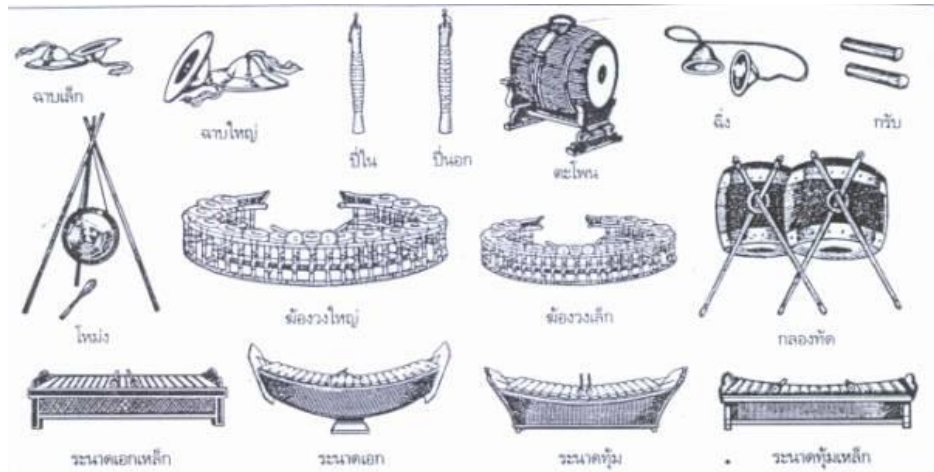
๒.๑ **วงปี่พาทย์พิธีเครื่องห้า**

๒.๒ วงปี่พาทย์พืธีเครื่องคู่

๒.๓ วงปี่พาทย์พืธีเครื่องใหญ่

๓) วงปี่พาทย์นางหงส์

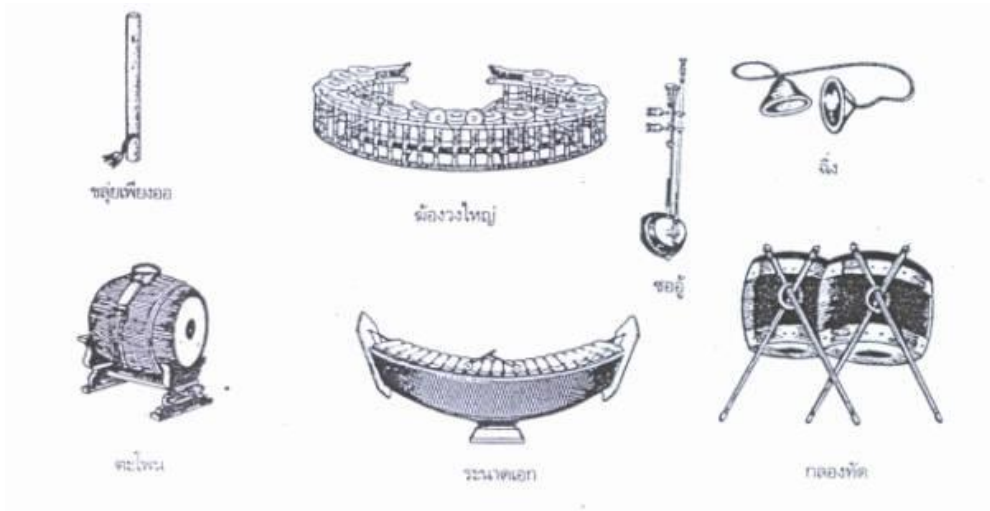

๔) วงปี่พาทย์เสภา

ปี่พาทย์ไม้ نرم ประกอบไปด้วย

๑) วงปี่พาทย์ไม้ نرم ระนาดเอกในวงชนิดนี้จะเปลี่ยนจากไม้แข็งมาเป็นไม้ نرمเพื่อใช้ในการบรรเลง และเปลี่ยนจากปี่เป็นขลุ่ยเพียงออ เพิ่มซอด้วงเข้ามา ๑ คัน บางครั้งใช้กลองตะโพน หรือกลองแขก

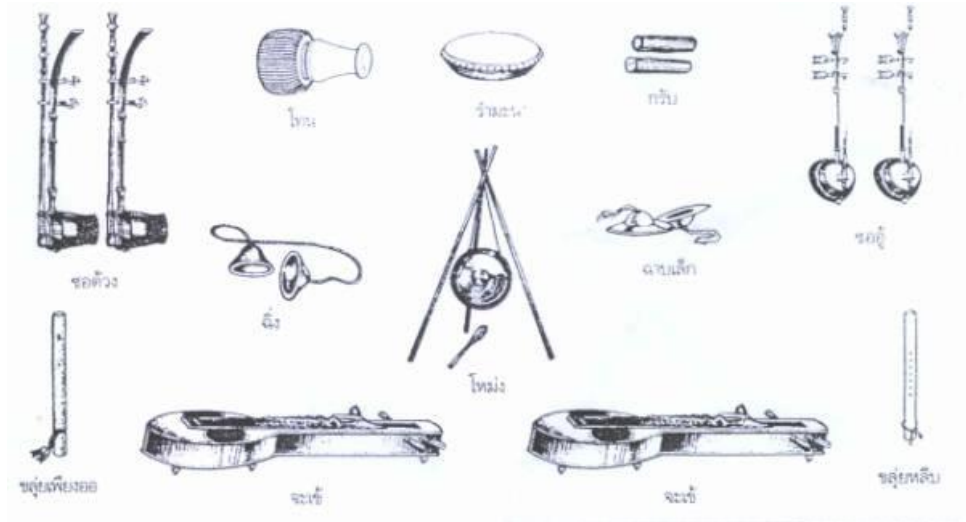

๒) วงปี่พาทย์ตึกดำบรรพ์ ได้รับอิทธิพลมาจากวงดนตรีของตะวันตก ปรับปรุงโดยนำเครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็ก เสียงแหลม และเสียงดังมากออก เหลือไว้แต่เครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ้มนุ่มนวล

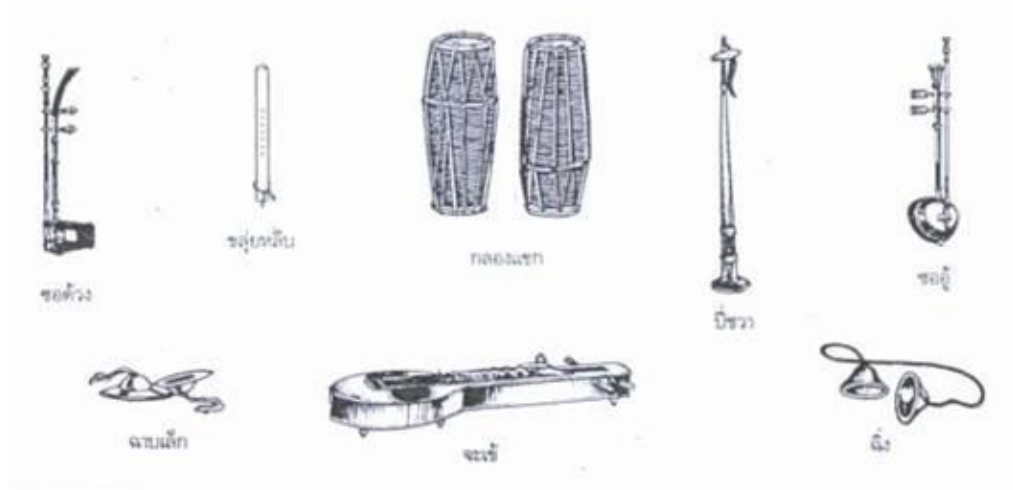

วงเครื่องสาย แบ่งออกได้ ๓ ชนิด ได้แก่ ๑) วงเครื่องสายไทย ๒) วงเครื่องสายปี่ชวา และ ๓) วงเครื่องสายผสม มีรายละเอียด ดังนี้

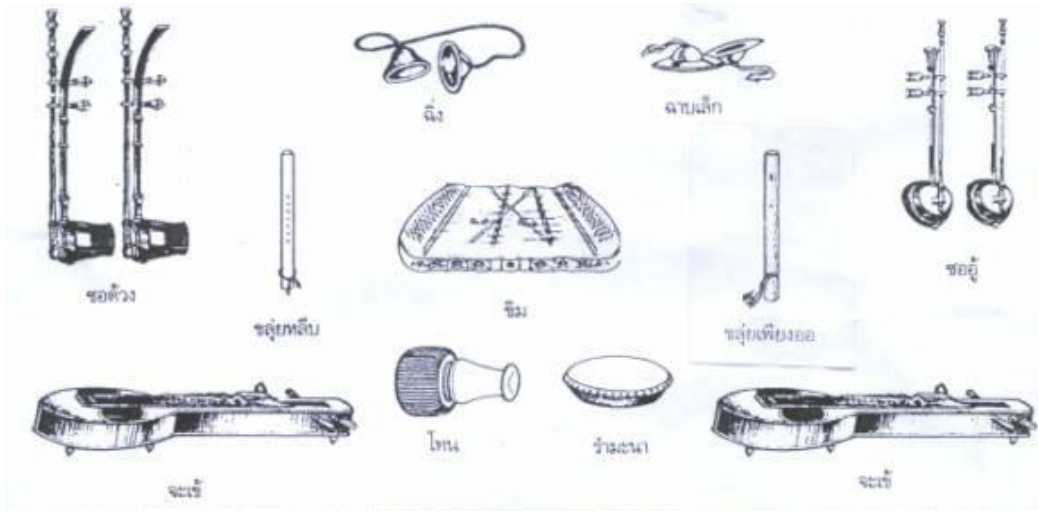
๑) วงเครื่องสายไทย

๒) วงเครื่องสายปี่ชวา เกิดจากการผสมกันระหว่างวงเครื่องสายไทยกับวงกลองแขก

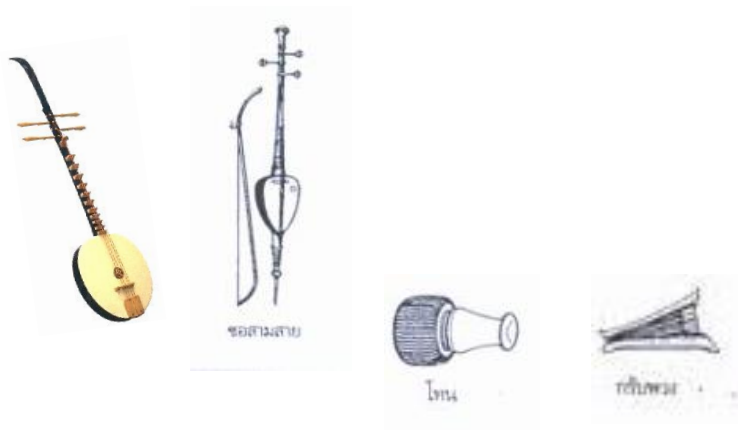
๓) วงเครื่องสายผสม เกิดจากการนำเครื่องดนตรีต่างชาติ หรือเครื่องดนตรีไทยที่ไม่ได้จัดอยู่ในวงเครื่องสายแต่เดิม นำเข้ามาผสมกับวงเครื่องสายไทย เครื่องดนตรีที่นิยมนำมาผสม ได้แก่ ขิม เปียโน ไวโอลิน และออร์แกน เป็นต้น

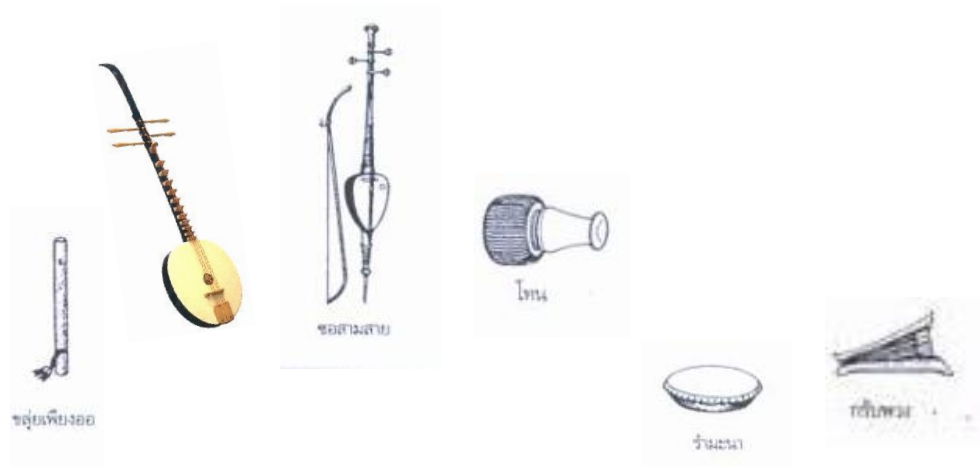
วงมโหรี แบ่งออกได้ ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) วงมโหรีโบราณ และ ๒) วงมโหรี (ปัจจุบัน) มีรายละเอียด ดังนี้

๑. วงมโหรีโบราณ สามารถจัดได้ ๓ ขนาด ได้แก่ ๑) วงมโหรีเครื่องสี่ ๒) วงมโหรีเครื่องหก และ ๓) วงมโหรีเครื่องแปด

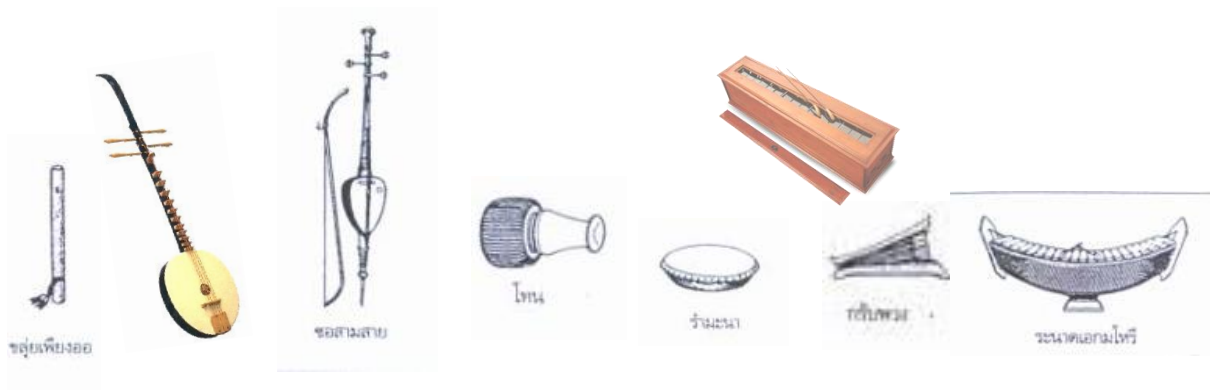
๑.๑ วงมโหรีเครื่องสี่ เกิดจากการผสมกันระหว่างวงซำไม้กับวงบรรเลงพิณ

๑.๒ วงมโหรีเครื่องหก

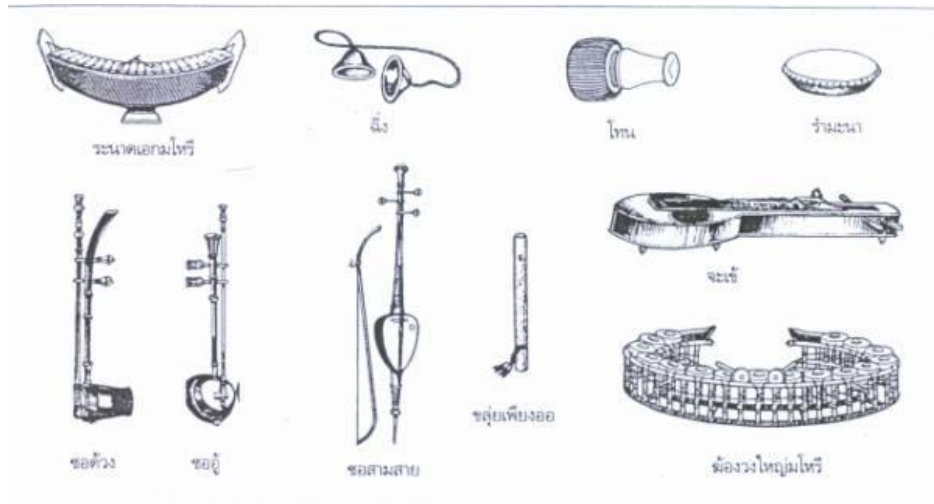

๑.๓ วงมโหรีเครื่องแปด

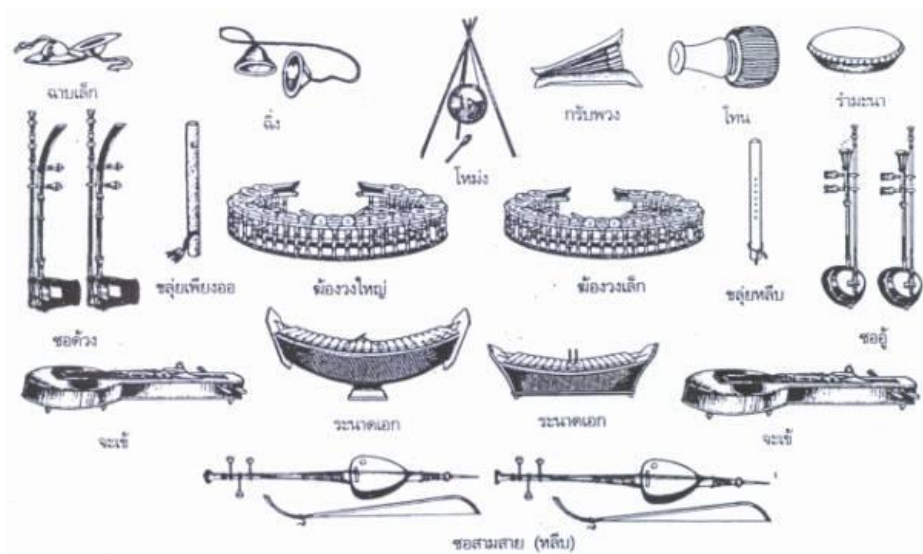

๒. วงมโหรี (ปัจจุบัน) สามารถจัดได้ ๓ ขนาด ได้แก่ ๑) วงมโหรีเครื่องเดี่ยว ๒) วงมโหรีเครื่องคู่ และ ๓) วงมโหรีเครื่องใหญ่

๒.๑ วงมโหรีเครื่องเดี่ยว/เครื่องเล็ก

๒.๒ วงมโหรีเครื่องคู่

๒.๓ วงมโหรีเครื่องใหญ่

